

DUBROVAČKE LJETNE IGRE U SJEĆANJU **TOMA VLAHUTINA**

Dubrovnik naprosto tjeri prema njemu bude druk

Razgovarala: Sonja Seferović
 Snimio: Željko Tutnjević

Gospar Tomo Vlahutin veliki dio svoga profesionalnog života najprije kao šef propagande i marketinga, potom i direktor Dubrovačkih ljetnih igara, duboko predan poslu osjećajući ga kao dio svoga bića razotkriva bogata sjećanja vezana uz Igre davno prije profesionalne veze. Kao sve što živi i traje, pa i kulturna manifestacija Dubrovačke ljetne igre s vremenom podliježe promjenama. O pogledu unazad na Igre i usporedbi s današnjim festivalom sugovornik je zaista imao što reći.

Kada ste počeli drugovati s Igrama?

Moj kontakt s Dubrovačkim ljetnim igrama bio je skoro od njihova početka, kada sam kao učenik Učiteljske škole pomagao u sitnim tehničkim poslovima. Čak sam i maturu spremao na obližnjoj Ljetnoj pozornici. Bilo je to 1955. godine. Skoro da se ne sjećam Dubrovnika bez njegovih Igara. Svako moguće pitanje o Igrama kod mene pobuđuje veliki interes, jer mi se čini da jedna takva manifestacija ni u kojem slučaju ne smije doći u pitanje. Naravno da je tijekom 64 godina bilo padova ali i blistavih trenutaka. Imao sam veliku sreću i čast da sam radio u Dubrovačkim ljetnim igrama s velika-

nima glazbene i dramske umjetnosti od Marka Fo-teza, Branka Gavelle, Ko-ste Spaića, Lovra Matačića, Marijana Matkovića, do Frana Čale, Bratoljuba Klaića i kao šef propagande bio sam ravnopravni član Vijeća Igara. Najviše sam surađivao s tadašnjim direktorom Joškom Depolom.

Kada je ustanovljen općepoznati simbol Libertas?

Na propagandi smo sustavno počeli raditi 1964. godine da bi 1966. bio pravi početak te službe. Od te

valo osoben pečat festival-skom Dubrovniku. Ljudi su to prihvatili. Za 13,14 godina koliko sam obavljao taj posao, nisam doživio da netko ošteti, baci pano Igara, ili što drugo. Plakati su bili posebno prepoznatljivi i zavisno od namjene u dvije različite dimenzije, upečatljivi dizajnom i informativni. Tada smo čitav grad pokušali spojiti s Igrama, ili, bolje je reći, Igre involvirati u Grad. Danas, rekao bih, neke stvari manjkaju. Onda je bio teži pristup krajnjem rješenju,

Jedna od posebnosti bili su press uredi na usluzi novinarima, kritičarima i gostima festivala. Brojni znalci, stručnjaci i zaljubljenici u kulturna zbivanja doprinijeli su festivalu: svojim radom u pressu kroz niz godina: od prof. Tomašeka (1965.), Turkalja (1966.) Mani Gotovac, Ante Stamaća, Srečka Lipovčana, ... svi su oni radili na Igrama da bi nastavili naši Dubrovčani Baldo Čupić, Suad Ahmetović, Davor Mojaš, Vedran Benić, Hrvoje Ivanković, Vlaho Bogišić, Romana Vlahutin, Nina Obuljen među posljednjima. Izdavali su također informativni bilten novosti na hrvatskom, ponekad i s engleskim prijevodom. Bilten je donosio osvrt i objektivne kritike, a bilo je dozvoljeno i prepisivanje tekstova, o čemu je obavještavao natpis. Sjećam se velikih izvedaba i velikih premijera koje bi u gradu izazvale velika iščekivanja kritike Nena-da Turkalja, Petra Selema, Dalibora Foretića i drugih. Tim ljudima treba zahvaliti za sve što su učinili. Svo-jim su nastojanjem uspješno prikazivali festival kao instituciju koja Dubrovnik predstavlja kao jedan izuzetak.

Izuzetak je i članstvo Igara u Europsko udruženje festivala od 1956. godine, ali i međunarodnu povezanost?

Ono što je u dobu veli-

Opće je poznato da su karakteristika festivala scenski prostori kojih je prije rata bilo 65-70. Rat je iz sigurnosnih razloga reducirao većinu prostora, a danas su drugi razlozi ove redukcije. Na dubrovačkim poljanama Gundulićevoj, Bunićevoj, Boškovićevoj gdje su ljeti stolovali Marin Držić i drugi renesansni i ini klasici, sada su stolovi, prekobrajni

kih izvedaba bilo posebno, jest povezanost s inozemstvom. Gosti Grada i festivala bili su Eugene Ionesco, Peter Ustinov, Herbert von Karayan, ... nabrajam tek neke od velikana. Oni su prenosili jedno raspoloženje grada i njegovih stanovnika prema Igrama. Onda je svaki Dubrovčanin u sebi nosio malo više Igre nego što ih nosi danas. Mislim da bi se Dubrovnik morao prepoznati u ovih mjesec i pol dana kao grad u kojem se zaista nešto veliko događa. Posebnost Dubrovnika ostavljala je neizbrisive dojmove na svakog velikog umjetnika koji je nastupio na Igrama. Dugi je i vrijedan niz: Rostropovič, Richter, Schering, Monserrat Caballet..., mnogi su se vraćali po nekoliko puta. Festival su pohodili kraljevi, carevi, državnici, neki su i nošeni kao belgijska Kraljica majka na Lovrijenac. Festival je imao veliku potrebu da bude izvoran, da

bude pravi, i bio je.

I u ratnoj opasnosti devedesetih, održavanje festivala nije bilo upitno?

Rat je mnogo toga promijenio. 1991. godine, onda sam već bio direktor, uoči ratne agresije, imali smo izuzetno mnogo ot-kaza velikih umjetnika i ansambala, a '92. godine imali smo otvorenje koje se više nikad, nadam se, neće ponoviti. Otvorenje s toliko ljubavi svih građana prema svome gradu, prema Igrama. Građani Gru-ža, Lapada, Grada, Svetog Jakova, Konala 10. srpnja bez struje, natjecali su se tko će više iznijeti zapaljenih svijeća, tko će glasnije pustiti himnu Slobodi. Bila je to gesta poštovanja, hrabrosti, prkosa i, htijenja da i u uvjetima ratne opasnosti muze budu glasnije od topova. I 1993., drugu godinu ratnog festivala ovladale su emocije. Zastavu Libertas na Orlandu su podigli

Na plakatu smo radili po dva dana, danas se suvremenom tehnologijom isto učini za tri sekunde

godine i znak Igara 'Libertas' službeno je deklariran kao simbol festivala. Slikar Tomo Gusić našao je idealno rješenje za raspored i oblik slova. Bilo je to vrijeme kada smo uistinu radili s entuzijazmom i na dobar način, od pravih edicija, suvenira do određenih aktivnosti koje je Grad apsolutno prihvatio. Zastavice, panoi, plakati, fotografije iz predstava, programi, bili su 'razasuti' po izlozima trgovina, restorana, prodavaonica, posvuda, što je da-

ali je bilo zadovoljstvo raditi. Na plakatu smo radili po dva dana, danas se suvremenom tehnologijom isto učini za tri sekunde. Tih davnih godina ustanovili smo arhiv fotografija – negativa i pozitiva koji je vodio Krešo Tadić s izuzetnim nervom za fotografiju. Gotovo neshvatljivo u vremenu progressa i brzine zvuči tehnologija razvijanja filma i izrade fotografije u nekoliko sati.

Igre su imale i vlastiti bilten?

'a da se čiji

branitelji, rječita simbolička povezivanja života, stanovnika grada i onih koji su obranili grad. Ujedno bila je to poruka svijetu što Dubrovnik može i hoće. Bilo je to vrijeme kada se nije smjelo dopustiti da se prekinu korijeni dubrovačke i hrvatske kulture, da se pod svaku cijenu mora održati program. Imali smo u tome izuzetno veliku podršku grada, prvenstveno vlasti Hrvatske i pok. predsjednika dr. Franja Tuđmana i ministrice kulture Vesne Girardi Jurkić. Oni su održavanje DLJI '94. godine svrstali u prvi kulturni događaj Hrvatske u toj godini. Bio je to veliki podstrek. U tim ratnim festivalskim godinama imali smo velike predstave Hamleta, Hekubu, Tirenju, Tužnu Jelu, La Mamu s velikim ansamblom iz New Yorka, Kraljevski ansambl Romeo i Julija iz Švedske. Imali smo brojne komorne koncerte kojih je bilo puno više nego danas.

Scenski prostori nekad i sad?

Opće je poznato da su karakteristika festivala scenski prostori kojih je prije rata bilo 65-70. Rat je iz sigurnosnih razloga reducirao većinu prostora, a danas su drugi razlozi ove redukcije. Na dubrovačkim poljanama Gundulićevoj, Bunićevoj, Boškovićevoj gdje su ljeti stolovali Marin Držić i drugi renesansni i ini klasici, sada su

stolovi, prekobrojni. Potpuno razumijem da Dubrovnik treba živjeti, da treba biti jedan "veliki stol" na kojem će biti sve izloženo što grad može ponuditi stranom gostu. No nisam siguran da takva turistička ponuda mora biti tolikog opsega. Apelirao bih na Grad da pokuša naći mjeru. Svi ti prostori trebali bi u određeno vrijeme biti dostupni za predstave, jer jedan od elemenata vrijednosti i poznatosti Dubrovačkih ljetnih igara jesu

prostori grada. Dubrovnik je sav prekrasna pozornica. Jedinstvo prostora, ljudi i umjetnosti ovdje je našlo svoju esenciju, i zaslužuje da sve strukture vlasti od lokalnih do državnih daju potporu. Ljudi su prihvatili prostor grada kao scenu, zato mi je žao da smo izgubili i Držićevu, i Bunićevu, i Gundulićevu, a skoro i Boškovićevu poljanu, dijealom i Revelin. Dubrovčani su emotivno vezani uz Igre, rijetko tko iz grada i iz starijih generacija da nije ra-

dio na Igrama u bilo kojoj formi: razvođač, biljeter, u tehničkoj službi.

A kada je riječ o tehnici, napominje gospodar Tomo Vlahutin danas su Igre puno opremljenije. Davno su prošla vremena kada su se isti reflektori morali zbog potrebe predstave seliti od Lovrijenca, Revelina do Sv. Ivana, Minčete, Srda. Od 1996. ravatelj, bio je savjetnik do 2002. kada je, kako kaže "vezao svoj brod" za mirovinu. Sada je uz Igre vezan kao po-

sjetitelj. Gledajući plakate i programe zamjera detalju da znak Vipneta, koliko god bio zaslužni donator programa, ne bi trebao biti jednak, pogotovo ne veći od znaka Libertas, a red i mjesto na ulaznicama trebao bi biti vidljiviji. Za posjetitelje koji nemaju dovoljno oštar vid.

Na kraju ovih sjećanja reći će: - Nije mi žao da sam radio u instituciji koja je dio mene, čini mi se da sam joj nešto i vratio. Uvijek sam želio da mladi

ljudi rade u Igrama i čini se da je to postala lijepa tradicija. Dosta je onih koji su svojim radom doprinijeli, hvala im za to. Dubrovnik naprosto tjera da se prema njemu bude drukčiji. Ovo je jedinstven grad koji zahtjeva jedinstvena razmišljanja u ugostiteljstvu, turizmu i trgovini, i jednako tako pružanje prave kulturne politike. Grad treba podržati Dubrovačke ljetne igre, jer bez pune podrške neće biti ono što očekujemo.

Tomo Vlahutin: -Nije mi žao da sam radio u instituciji koja je dio mene. Čini mi se da sam joj nešto i vratio

